

**ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ
კონვენციის დამატებითი ოქმი,
ადამიანის ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის შესახებ**

სტრასბურგი, 4 დეკემბერი 2001 წელი

პრეამბულა

„ბიოლოგიისა და მედიცინის სფეროში ადამიანის უფლებებისა და ღირსების დაცვის შესახებ“ კონვენციის (შემდგომში მოხსენიებული როგორც “კონვენცია ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ”) დამატებითი ოქმის ხელმოწერი ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოები, სხვა სახელმწიფოები და ევროგაერთიანება.

ითვალისწინებენ რა, რომ ევროპის საბჭოს მიზანია წევრებს შორის უფრო მჭიდრო ერთიანობის მიღწევა, რისი უზრუნველყოფის ერთ-ერთი საშუალებაა ადამიანის უფლებებისა და ძირითადი თავისუფლებების განმტკიცება და შემდგომი რეალიზაცია;

ითვალისწინებენ რა, რომ ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ კონვენციის მიზანი, პირველ მუხლში მოცემული განსაზღვრების მიხედვით, არის ყოველი ადამიანის ღირსებისა და ინდივიდუალობის დაცვა და ბიოლოგიისა და მედიცინის სფეროში ადამიანის ხელშეუხებლობის, სხვა უფლებებისა და ძირითადი თავისუფლებების პატივისცემის უზრუნველყოფა ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე;

ითვალისწინებენ რა, რომ სამედიცინო მეცნიერების განვითარებას, სახელდობრ, მიღწევები ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის სფეროში, ხელს უწყობს ადამიანთა გადარჩენას და აუმჯობესებს მათი ცხოვრების ხარისხს;

ითვალისწინებენ რა, რომ ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვა შეადგენს მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების განუყოფელ ნაწილს;

ითვალისწინებენ რა, რომ ორგანოებისა და ქსოვილების ნაკლებობის გამო აუცილებელია ვატარდეს შესაბამისი ღონისძიებები ორგანოებისა და ქსოვილების დონაციის გაზრდის მიზნით, რაც ითვალისწინებს საზოგადოების ინფორმირებას ორგანოებისა და ქსოვილები გადანერგვის მნიშვნელობის შესახებ და ამ სფეროში თანამშრომლობის ხელშეწყობას ევროპის მასშტაბით;

ითვალისწინებენ რა, გარდა ამისა, ეთიკურ, ფსიქოლოგიურ და სოციალურ-კულტურულ პრობლემებს, რომლებიც თან ახლავს ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვას;

ითვალისწინებენ რა, რომ ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის არასათანადო გამოყენება შეიძლება საფრთხე შეუქმნას ადამიანის სიცოცხლეს, კეთილდღეობას და ღირსებას;

ითვალისწინებენ რა, რომ ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვა უნდა განხორციელდეს ორგანოებისა და ქსოვილების დონორების, პოტენციური დონორებისა და რეცეპიენტების უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვით, რაც საჭიროებს სათანადო დაწესებულების მიერ აღნიშნული პირობების უზრუნველყოფას;

აღიარებენ რა, რომ ევროპაში ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის ხელშეწყობის მიზნით, პაციენტის ინტერესების შესაბამისად, საჭიროა ინდივიდუალური უფლებებისა და თავისუფლებების

დაცვა და ადამიანის სხეულის ნაწილების აღების, გაცვლისა და გადანაწილების ღონისძიებების კომერციულიზაციის თავიდან აცილება;

მხედველობაში იღებენ რა მინისტრთა კომიტეტის და ევროპის საბჭოს საპარალელურ ასამბლეის მიერ შესრულებულ სამუშაოს ამ სფეროში;

იღებენ რა გადაწყვეტილებას ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის სფეროში აუცილებელი ზომების გატარების შესახებ ადამიანის ღირსების, ძირითადი უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვის მიზნით;

შეთანხმდნენ შემდეგ ზე:

თავი I - ამოცანა და მოქმედების სფერო

მუხლი 1 - ამოცანა

ამ ოქმის ხელმოქმედი მხარეები უზრუნველყოფენ ყოველი ადამიანის ღირსებისა და ინდივიდუალობის დაცვასა და ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის სფეროში თითოეული პირის ხელშეუხებლობას, სხვა უფლებებისა და ძირითადი თავისუფლებების პატივისცემას, ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე.

მუხლი 2 - მოქმედების სფერო და განსაზღვრებები

1. ეს ოქმი ეხება ადამიანის ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვას მკურნალობის მიზნით.

2. ამ ოქმის დებულებები, რომლების გამოიყენება ქსოვილებთან დაკავშირებით, ვრცელდება აგრეთვე უჯრედებზე ჰემობოთერაპიული დეროვანი უჯრედების ჩათვლით.

3. ეს ოქმი არ ეხება:

- ა. რეპროდუქციულ ორგანოებს და ქსოვილებს;
- ბ. ემბრიონის ან ნაყოფის ორგანოებს და ქსოვილებს;
- დ. სისხლს სა სისხლის დერივატებს.

4. ამ ოქმის მიზნებისათვის:

- ტერმინი “გადანერგვა“ გულისხმობს ერთი ადამიანიდან ორგანოსა თუ ქსოვილის აღებისა და ამ ორგანოსა თუ ქსოვილის სხვა ადამიანისათვის იმპლანტაციის მთლიან პროცესს, ორგანოს ან ქსოვილის მომზადების დაცვისა და შენახვის პროცედურების ჩათვლით.

- მე-20 მუხლის დებულებების გათვალისწინებით, ტერმინი “აღება“ გულისხმობს ორგანოს აღებას იმპლანტაციის მიზნით.

თავი II - ზოგადი დებულებები

მუხლი 3 - დანერგვის სისტემა

მხარეებმა უნდა უზრუნველყონ ისეთი სისტემის არსებობა, რომელიც პაციენტებისათვის შესაძლებელს გახდის გადანერგვის თანაბარ ხელმისაწვდომობას. მე-III თავის დებულებებში მოხსენიებული ორგანოები და საჭიროებისამებრ, ქსოვილები უნდა განაწილდეს მხოლოდ განაცხადითა ოფიციალურ სიაში შეტანილ პაციენტებს შორის სამედიცინო კრიტერიუმებისა და გამჭვირვალე, ობიექტური და სათანადოდ დადგენილი წესების მიხედვით. განაწილების შესახებ

გადაწყვეტილების მიღებაზე პასუხისმგებელი ფიზიკური და იურიდიული პირები, განისაზღვრება აღნიშნულ მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

ორგანოების საერთაშორისო გაცვლის ორგანიზების შემთხვევაში შესაბამისი პროცედურით უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს სამართლიანი და ეფექტიანი განაწილება მონაწილე მონაწილე ქვეყნებს შორის, სოლიდარობის პრინციპის გათვალისწინებით თითოეულ ქვეყანაში.

გადანერგვის სისტემა უნდა უზრუნველყოს ორგანოებისა და ქსოვილების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და რეგისტრაცია, ორგანოებისა და ქსოვილების წარმოშობის და მათი შემდგომი გამოყენების დადგენის მიზნით.

მუხლი 4 - პროფესიული სტანდარტები

ნებისმიერი ჩარევა ორგანოსა თუ ქსოვილის გადანერგვის მიზნით უნდა განხორციელდეს შესაბამისი პროფესიული ვალდებულებებისა და სტანდარტების დაცვით.

მუხლი 5 - რეციპიენტების ინფორმაციის მიწოდება

რეციპიენტს და, საჭიროების შემთხვევაში, იმპლანტაციაზე ნებართვის გამცემ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს წინასწარ უნდა მიეწოდოს სათანადო ინფორმაცია იმპლანტაციის მიზნისა და არსის, შედეგებისა და რისკის, აგრეთვე, ჩარევის ალტერნატივების შესახებ.

მუხლი 6 - ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება

ორგანოების ან ქსოვილების გადანერგვაში მონაწილე ყველა სპეციალისტმა უნდა მიიღოს ყველა შესაძლო ზომა, რათა შეამციროს რეციპიენტისთვის რაიმე დაავადების გადაცემის რისკი და თავიდან აიცილოს ნებისმიერი სახის ქმედება, რამაც შეიძლება ზემოქმედება მოახდინოს იმპლანტაციისათვის განკუთვნილი ორგანოსა თუ ქსოვილი გარემოებისათვის.

მუხლი 7 - სამედიცინო მეთვალყურეობა

გადანერგვის შემდეგ ცოცხალ დონორებსა და რეციპიენტებს უნდა შესთავაზონ შესაბამისი სამედიცინო მეთვალყურეობა.

მუხლი 8 - ინფორმაცია ჯანდაცვის მუშაკებისა და საზოგადოებისათვის

მხარეებმა უნდა უზრუნველყონ ინფორმაციის მიწოდება ჯანდაცვის მუშაკებისა და საზოგადოებისათვის ორგანოების და ქსოვილების საჭიროების შესახებ. მხარეებმა ასევე უნდა უზრუნველყონ ინფორმაციის მიწოდება ორგანოებისა და ქსოვილების აღებისა და იმპლანტაციის პროცესების შესახებ, თანხმობისა და ნებართვის გაცემის საკითხების ჩათვლით, განსაკუთრებით, გარდაცვლილი ადამიანის ორგანოების აღებასთან დაკავშირებით.

თავი III - ცოცხალი დონორისგან ორგანოს და ქსოვილის აღება

მუხლი 9 - ზოგადი წესი

ცოცხალი დონორისგან ორგანოს ან ქსოვილის აღება დასაშვებია მხოლოდ რეციპიენტის მკურნალობის მიზნით, იმ შემთხვევაში, თუ შეუძლებელია შესაბამისი ორგანოს ან ქსოვილის მიღება გარდაცვლილი პირისაგან, ან არ არსებობს შესაბამისი ეფექტის მქონე მკურნალობის ალტერნატიული მეთოდი.

მუხლი 10 - ორგანოს პოტენციური დონორი

ცოცხალი დონორისაგან ორგანოს აღება შეიძლება განხორციელდეს იმ რეცეპიენტის სასარგებლოდ, რომელთანაც დონორს ახლო პირადი ურთიერთობა აქვს კანონით დადგენილი წესით, ხოლო ასეთი ურთიერთობის არარსებობის შემთხვევაში მხოლოდ კანონით განსაზღვრული პირობების დაცვით და შესაბამისი დამოუკიდებელი ორგანოს თანხმობით.

მუხლი 11 - დონორისთვის რისკის შეფასება

ორგანოს ან ქსოვილის აღებამდე უნდა ჩატარდეს შესაბამისი სამედიცინო გამოკვლევა და ჩარევა, დონორის ფიზიკურ და ფსიქიკურ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული რისკის შეფასების და შემცირების მიზნით.

ორგანოს აღება შეიძლება არ განხორციელდეს, თუ დონორის სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას სერიოზული საფრთხე ემუქრება.

მუხლი 12 - ინფორმაცია დონორისათვის

დონორს და ამ ოქმის მე-14 მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრულ შემთხვევაში ნებართვის გამცემ პირს ან ორგანოს, წინასწარ უნდა მიეწოდოს შესაბამისი ინფორმაცია ორგანოს აღების მიზნისა და ხასიათის, აგრეთვე მისი შედეგებისა და რისკის შესახებ.

მათ ასევე უნდა ეცნობოთ დონორის იმ უფლებებისა და გარანტიების შესახებ, რომლებიც დადგენილია კანონით, კერძოთ, მათი უფლებების შესახებ მიიღონ დამოუკიდებელი კონსულტაცია რისკის თაობაზე შესაბამისი გამოცდილების მქონე სპეციალისტისაგან, რომელიც არ მონაწილეობს ორგანოს ან ქსოვილის აღების და გადაანერგვის პროცესში.

მუხლი 13 - ცოცხალი დონორის თანხმობა

ამ ოქმის მე-14 და მე-15 მუხლებით დადგენილი წესის შესაბამისად, ორგანო ან ქსოვილი ცოცხალი დონორისაგან შეიძლება აღებულ იქნეს მისი ნებაყოფლობით, ინფორმირებული და კონკრეტული თანხმობის შემდეგ, რომელიც წარმოადგენილია წერილობითი ფორმით ან ოფიციალური ორგანოს წინაშე.

პირს შეუძლია ნებისმიერ ეტაპზე ნებაყოფლობით უარი თქვას გაცხადებულ თანხმობაზე.

მუხლი 14 - იმ პირთა დაცვა, რომელთაც არა აქვთ ორგანოს ან ქსოვილის აღებაზე თანხმობის გაცხადების უნარი

1. ორგანოს ან ქსოვილის აღება დაშვებულია ადამიანისაგან, რომელსაც არა აქვს თანხმობის გაცხადების უნარი ამ ოქმის მე-13 მუხლის შესაბამისად.

2. გამონაკლისი სახით და კანონით გათვალისწინებული დამცავი მექანიზმების გამოყენებით, რეგენერაციის უნარის მქონე ქსოვილის აღება პირისაგან, რომელსაც არა აქვს თანხმობის გაცხადების უნარი, შეიძლება განხორციელდეს შემდეგი პირობების დაცვით:

i. არ არის სხვა შესაფერისი დონორი, რომელსაც აქვს თანხმობის გაცხადების უნარი;

ii. რეცეპიენტი არის დონორის და ან ძმა;

iii. გადაანერგვის მიზანია რეცეპიენტის სიცოცხლის გადარჩენა;

iv. მისი წარმომადგენლის ან კანონით გათვალისწინებული პირის ან ორგანოს ნებართვა გაცემულია მიზნობრივად, წერილობით და დამოწმებულია კომპეტენტური ორგანოს მიერ;

v. პოტენციური დონორი არ არის წინააღმდეგი.

მუხლი 15 - ცოცხალი დონორისაგან უჯრედის აღება

კანონით დადგენილი წესით, მე-14 მუხლის მე-2 პუნქტის II და III ქვეპუნქტებით განსაზღვრული დებულებები შესაძლებელია არ გაგრძელდეს უჯრედების აღებაზე, რამდენადაც მათი აღება დონორისათვის მხოლოდ მინიმალური რისკის და დისკომფორტის გამოწვევაა.

თავი IV - გარდაცვლილი პირის ორგანოსა და ქსოვილის აღება

მუხლი 16 - გარდაცვალების მოწმობა

გარდაცვლილი პირისაგან ორგანოს ან ქსოვილის აღება დაუშვებელია, გარდაცვალების ცნობის გაცემამდე კანონით განსაზღვრული წესით.

ექიმები, რომლებიც ვასცემენ გარდაცვალების ცნობას, არ უნდა მონაწილეობდნენ გარდაცვლილი პირის ორგანოს ან ქსოვილის აღების ან გადასწავლის პროცესში. მათ ასევე არ უნდა ევალებოდეთ ორგანოს ან ქსოვილის პოტენციური რეციპიენტის მოვლა.

მუხლი 17 - თანხმობა და ნებართვა

გარდაცვლილი პირის ორგანოს ან ქსოვილის აღება დაუშვებელია კანონით გათვალისწინებული თანხმობის ან ნებართვის მიღებამდე.

ორგანოს ან ქსოვილის აღება დაუშვებელია, თუ გარდაცვლილი ამის წინააღმდეგი იყო.

მუხლი 18 - ადამიანის სხეულის პატივისცემა

ორგანოს აღებისას ადამიანის სხეულს პატივისცემით უნდა მოექცნენ და ყველა შესაძლო ზომა იმპრონ გვაშის გარეგნული სახის აღსადგენად.

მუხლი 19 - დონორების ხელშეწყობა

მხარეებმა უნდა მიიღონ ყველა შესაბამისი ზომა ორგანოებისა და ქსოვილების დონორების ხელშეწყობის მიზნით.

თავი V - გადასწავლის გარდა ხსნა მიზნით აღებული ორგანოს ან ქსოვილის იმპლანტაცია

მუხლი 20 - გადასწავლის გარდა ხსნა მიზნით აღებული ორგანოს ან ქსოვილის იმპლანტაცია

1. როდესაც ორგანო ან ქსოვილი აღებულია დონაციის ან იმპლანტაციისაგან განსხვავებული მიზნით, მისი იმპლანტაცია დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დონორს განემარტა მოსალოდნელი შედეგები და შესაძლო რისკი და მიღებული იქნა მისი ინფორმირებული თანხმობა, ხოლო თანხმობის განცხადების უნარის არმქონე პირის შემთხვევაში შესაბამისი ნებართვა.

2. პირველი პუნქტით განსაზღვრულ შემთხვევაზე ვრცელდება ოქმის ყველა დებულება, გარდა III და IV თავში მოცემული დებულებებისა.

თავი VI - ფინანსური მოგების აკრძალვა

მუხლი 21 - ფინანსური მოგების აკრძალვა

1. ადამიანის სხეული და მისი ნაწილები არ შეიძლება გახდეს ფინანსური ან სხვა სარგებლის წყარო.

ზემოთ აღნიშნულმა დებულებამ არ უნდა შეზღუდოს ისეთი გადასახადი, რომელიც არ წარმოადგენს ფინანსურ ან სხვა სახის სარგებელს, სახელდობრ:

- კომპენსაციის გადახდა ცოცხალი დონორისათვის შემოსავლის დაკარგვასთან ან სხვა იმ ხარჯებთან დაკავშირებით, რომლებიც გამოწვეულია ორგანოს ამოღებით ან შესაბამისი სამედიცინო შემოწმებით;
- გადახურვასთან დაკავშირებით განხორციელებული დასაბუთებული სამედიცინო და შესაბამისი ტექნიკური მომსახურების საზღაური;
- ცოცხალი დონორისაგან ორგანოს ან ქსოვილის აღებით გამოწვეული გაუთვალისწინებელი ზიანის კომპენსაცია.

2. აკრძალულია ვანცხადების გამოქვეყნება ორგანოსა და ქსოვილზე მოთხოვნის არსებობის ან მათი ხელმისაწვდომობის შესახებ ფინანსური მოგების ან სხვა სარგებლის შეთავაზების ან მიღების მიზნით.

მუხლი 22 - ორგანოებითა და ქსოვილებით ვაჭრობის აკრძალვა

ორგანოებითა და ქსოვილებით ვაჭრობა აკრძალულია

თავი VII - კონფიდენციალურობა

მუხლი 23 - კონფიდენციალურობა

1. ნებისმიერი პირადი სახის მონაცემი იმ პირის შესახებ, რომლისგანაც ორგანო ან ქსოვილი იქნა აღებული, ან რეციპიენტის შესახებ, კონფიდენციალურია. ასეთი მონაცემების შეგროვება, დამუშავება და შესაძლებელია ანხორციელდეს მხოლოდ პორტუგალი კონფიდენციალურობის და პირადი მონაცემების დაცვის წესების შესაბამისად.

2. პირველ პარაგრაფში მოცემული დებულებების ინტერპრეტაციით არ უნდა შეიზღუდოს იმ დებულებათა მოქმედება, რომლებიც უზრუნველყოფს სათანადო ვარანტიების დაცვით, ინფორმაციის მოპოვებას, დამუშავებას და გადაცემას ორგანოებისა და ქსოვილების დონორის და რეციპიენტების შესახებ სამედიცინო მიზნებისთვის, მათ შორის ორგანოების ქსოვილების წარმოშობის და გამოყენების გზების დადგენის მიზნით, ამ ოქმის მე-3 მუხლის შესაბამისად.

თავი VIII - ოქმის დებულებების დარღვევა

მუხლი 24 - უფლებების ან პრინციპების დარღვევა

მხარეებმა უნდა უზრუნველყონ ოქმში ასახული უფლებებისა და პრინციპების სათანადო სამართლებრივი დაცვა უკანონო დარღვევების თავიდან აცილებისა და აღკვეთის მიზნით.

მუხლი 25 - კომპენსაცია ზიანის შემთხვევაში

პირს უფლება აქვს გადახურვის შედეგად მიყენებული ზიანისათვის მიიღოს სმართლიანი კომპენსაცია კანონით გათვალისწინებული პირობებისა და პროცედურების დაცვით.

მუხლი 26 - სანქციები

ოქმში მოცემული დებულებების დარღვევის შემთხვევაში მხარეები მიმართავენ სათანადო სანქციებს.

თავი IX - მხარეებს შორის თანამშრომლობა

მუხლი 27 - მხარეებს შორის თანამშრომლობა

მხარეებმა უნდა მიიღონ შესაბამისი ზომები ორგანოებისა და ქსოვილების გადანერგვის სფეროში ეფექტიანი თანამშრომლობის უზრუნველყოფის მიზნით, მათ შორის ინფორმაციის გაცვლის გზით.

კერძოდ, მათ უნდა მიიღონ შესაბამისი ზომები ორგანოებისა და ქსოვილების საკუთარ ტერიტორიაზე სწრაფი და უსაფრთხო შეტანისა და გატანისათვის ხელშესაწყობად.

თავი X - კავშირი მოცემულ ოქმსა და კონვენციას შორის და ოქმის გადამოწმება

მუხლი 28 - კავშირი მოცემულ ოქმსა და კონვენციას შორის

ამ ოქმის 1-27-ე მუხლები მხარეებმა უნდა განიხილონ როგორც “ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ“ კონვენციის დამატებითი მუხლები. შესაბამისად, კონვენციის ყველა დებულება უნდა ვრცელდებოდეს ოქმზეც.

მუხლი 29 - ოქმის გადამოწმება

მცნიერული განვითარების პროცესებზე დაკვირვების მიზნით, ოქმი შეიძლება გადამოწმებული იქნეს “ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ“ კონვენციის 32-ე მუხლში მოხსენიებული კომიტეტის მიერ ოქმის ძალაში შესვლიდან არა უგვიანეს 5 წლისა, ხოლო შემდეგ კომიტეტის მიერ განსაზღვრული ინტერვალებით.

თავი XI - დასკვნითი დებულებები

მუხლი 30 - ხელმოწერა და რატიფიკაცია

მოცემული ოქმი ღიაა ხელმოწერისათვის კონვენციაზე ხელმოწერი მხარეების მიერ. ოქმი ექვემდებარება რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. ხელმოწერმა მხარემ არ უნდა განახორციელოს ამ ოქმის რატიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება, თუ მან წინასწარ ან იმავედროულად არ მოახდინა კონვენციის რატიფიკაცია, მიღება ან დამტკიცება. სარატიფიკაციო სივლეები, ასევე მიღების ან დამტკიცების აქტები შესაძლებელია უნდა გადაეცეს ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს.

მუხლი 31 - ძალაში შესვლა

1. მოცემული ოქმი ძალაში შევა სამთვიანი ვადის გასვლიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს, მაას შემდეგ, რაც ხუთი ხელმოწერი მხარე, მათ შორის ევროპის საბჭოს არანაკლებ ოთხი წევრისა, 30-ე მუხლის შესაბამისად, განაცხადებს თანხმობას მიუერთდეს ოქმს.

2. ნებისმიერი იმ ხელმოწერი მხარის მიმართ, რომელმაც შემოქმედებულია თანხმობა მიუერთდეს ოქმს, ის ძალაში შევა სარატიფიკაციო სივლეების, მიღების ან დამტკიცების აქტების შესაძლებელია გადაცემის შემდეგ სამთვიანი ვადის გასვლიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 32 - მიერთება

1. ამ ოქმის ძალაში შესვლის შემდეგ, ნებისმიერ სახელწიფოს, რომელიც მიუერთდა კონვენციას, შეუძლია მიუერთდეს მოცემულ ოქმსაც.

2. მიერთება განხორციელდება ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნისათვის მიერთების აქტის შესანახად გადაცემის გზით. მიერთება ძალაში შევა აღნიშნული დოკუმენტის დებონირების შემდეგ სამთვიანი ვადის გასვლიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 33 - დენონსაცია

1. ნებისმიერ სახელწიფოს შეუძლია ნებისმიერ დროს მოახდინოს ამ კონვენციის დენონსაცია ევროპის საბჭო გენერალური მდივნისათვის შეტყობინების მიწოდების გზით.

2. დენონსაცია ძალაში შევა გენერალური მდივნის მიერ შეტყობინების მიღების შემდეგ სამთვიანი ვადის გასვლიდან მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 34 - შეტყობინება

ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი შეატყობინებს ევროპის საბჭოს წევრ სახელწიფოებს, ევროპის გაერთიანებას, ყოველ ხელმოწერ მხარეს და სახელწიფოს, რომელიც მოწვეულია შეუერთდეს მას:

ა. ყოველი ხელმოწერის შესახებ;

ბ. სარატიფიკაციო სიგელების, მიღების, დამტკიცების ან მიერთების აქტების შესანახად გადაცემის შესახებ;

გ. 31-ე და 32-2 მუხლების შესაბამისად კონვენციის ძალაში შესვლის თარიღს;

დ. ამ ოქმთან დაკავშირებული ნებისმიერი ქმედების, შეტყობინების ან ინფორმაციის შესახებ.

ამის დასტურად, ქვემოთ ხელის მომწერებმა, არიან რა სათანადოდ უფლებამოსილნი, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ოქმს.

შესრულებული სტრასბურგში, 2002 წლის 24 იანვარს, ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, ორივე ტექსტი თანაბრად აუთენტურია, ერთ პირად, რომელიც ინახება ევროპის საბჭოს არქივში. ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი გადასცემს დამოწმებულ ასლებს ევროპის საბჭოს წევრ თითოეულ სახელმწიფოს, არა-წევრ სახელწიფოებს, რომლებმაც მიიღეს მონაწილეობა ოქმის შემუშავებაში, ნებისმიერ სახელმწიფოს, რომელიც მოწვეულია შეუერთდეს ოქმს და ევროპის გაერთიანებას.